

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Seminar 2 – Zaštita okoliša

Politika Europske unije vezano za okoliš i mala i srednja poduzeća:

*Malo, čisto i konkurentno: program pomoći malim i srednjim
poduzećima u provedbi okolišnog zakonodavstva*

Ognjen Škunca
Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP)
ognjen.skunca@undp.org

Zagreb, 14.2.2008.

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Tema je i 1) već dugo prisutna; i 2) sve aktualnija ...

1. **Integriranje brige o okolišu u sve aspekte poslovanja od početaka “bavljenja okolišem” prepoznato je kao jedan od osnovnih principa / ciljeva / instrumenata učinkovite zaštite okoliša**

- *spriječiti umjesto liječiti ...*
- proaktivnim pristupom ne samo “*trpiti nametnuti dodatni trošak ...*” nego **“iskoristiti predviđene poslovne mogućnosti”** (učinkovitija = jeftinija proizvodnja, jačanje *branda* / širenje tržišta, ...), **naročito ...** u globalnom / poslovnom okruženju koje je sve svjesnije potrebe promjene u odnosu prema okolišu.

2. **Npr. Malo, čisto i kompetitivno: Program pomoći MSP u provedbi okolišnog zakonodavstva ... = Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions od 08.10.2007**

- **Predviđeno ŠESTIM EU EAP-om**

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Nešto konkretnije o EU relevantnom kontekstu ... (1/3)

- Brussels European Council, 8-9 March 2007, Presidency Conclusions:
 - **KLIMATSKE PROMJENE** ... Strateški cilj ostajanja ispod 2°C u odnosu na predindustrijsku eru → Smanjiti GHG emisije do 2020 za 20% u odnosu na referentnu 1990. (cilj od 30% u okviru post-Kyoto globalnog dogovora, ovisno o pokazanoj volji drugih ...)
 - **ENERGETSKA SIGURNOST** ... EU Energetska politika stavlja snažan naglasak i ambiciozne ciljeve u podizanju energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora i biogoriva ... posebno u energetske intenzivnim sektorima, gdje je to i značajan element konkurentnosti ...
- MSP kao generator oko 57% dodane vrijednosti EU ekonomije → **VAŽNA ULOGA** ...

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Nešto konkretnije o EU relevantnom kontekstu ... (2/3)

- EC Communication "Halting the loss of **BIODIVERSITY** by 2010 - and beyond - sustaining ecosystem services for human well-being" in **May 2006**
 - (između ostalog ...) *Business and Biodiversity ... tj. integration of biodiversity criteria into business decision-making and corporate governance* – zajednički prioritet Njemačkog, Portugalskog i Slovenskog predsjedanja (2007-2008) → tzv. **B@B initiative**
 - *High Level Conference on Business & Biodiversity*, Lisbon, **12-13 November 2007**
 - Vrlo aktualno u kontekstu EU ekološke mreže NATURA 2000, koja je uglavnom određena i sad ulazi u fazu upravljanja i financiranja → **NAGLASAK: ... puno prostora i VAŽNA ULOGA upravo za MSP**
- DG environment planira uspostavu technical support facilityja kao trajne konkretne potpore **B@B inicijativi**

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Nešto konkretnije o EU relevantnom kontekstu ... (3/3)

- EU Modern SME Policy for Growth and Employment:
 - Jedan od prioriteta: *Unapređenje okolišne performanse i eko-efikasnosti MSP ...*
- ... “obnovljena Lisabonska strategije (2005.)”
 - *Trajni uspjeh EU ovisi o rješavanju spektra sirovinskih i okolišnih izazova, koji će, ukoliko se zanemare, djelovati kao kočnica budućem rastu. Rečeno ide u samo srce održivog razvoja. Europa se mora odazvati tom izazovu i preuzeti vodstvo u tranziciji prema održivijim obrascima proizvodnje i potrošnje.*

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

MSP i okoliš: značajniji uvidi u trenutno stanje ... (1/2)

- Očito (zbog 40-60% udjela u ukupnoj dodanoj vrijednosti ...) **značajan ukupan pritisak na okoliš, čak i ako svako pojedino poduzeće nema značajan utjecaj** (posebno neki potencijalno prljavi sektori s tradicionalno visokim udjelom MSP-a: tekstil, obrada metala, čišćenje, tiskanje, prehrana, elektron.).
 - (neke studije kažu oko 70% ukupnih emisija), NO kvalitetna procjena ne postoji jer nedostaje kvalitetno praćenje i informacije → teško i “podesiti” zakonodavstvo ...
 - često pojedinačno ispod “pragova” postojećeg regulatornog okvira
 - U svakom slučaju, **NEZANEMARIVA** komponenta u postizanju ukupnih ciljeva!
- *S druge strane ... 75-90% MSP* (prema istraživanju ...) **drži da nema utjecaj na okoliš koji zahtjeva/opravdava ulaganje pažnje ...**
- → svega 6% (u EU) ima uveden Sustav upravljanja okolišem (EMS)
 - **u RH je udio značajno manji ...**: ukupno 254 poduzeća, od čega 100 u ZG (<http://www.kvaliteta.net/okolis/14certifikati1.aspx>).

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

MSP i okoliš: značajniji elementi trenutnog stanja ...(2/2)

- Trenutno, motivi MSP su uglavnom regulativa, a puno manje imidž / brand
 - ⇒ za okolišnu efikasnost vrlo važan učinkovit nadzor ...
- Općenito, MSP imaju **MANJE KAPACITETA** i stoga u prosjeku kasne za trenutno naglašenim trendovima “ozelenjavanja” koje često vode “veliki” ...
 - **neupoznatost** i s 1) postojećom regulativom; i 2) o postojećim mogućnostima / tehnologijama / procesima / shemama za Win-Win scenarije (manje dostupnih informacija, literature i sl).
 - manja financijska sposobnost za “bavljenje okolišem”
 - Jednom “pritisnuti” MSP bolje reagiraju na fleksibilne instrumente kojim se stimulira dobra performansa, nego na kruto definiranje načina postizanja ciljeva.
- → javni programi informiranja i pružanja tehničke pomoći imaju potencijalno (i dokazano u praksi) značajan pozitivan učinak
 - Također, jednom uvedeni EMS, relativno brzo i trajno daje vidne rezultate, i za okoliš i za poslovanje.

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Malo, čisto i kompetitivno: EC Program pomoći MSP u provedbi okolišnog zakonodavstva ... (listopad, 2007) – CILJEVI:

1. Unaprijediti **POŠTIVANJE OKOLIŠNE LEGISLATIVE** među MSP, i tako ...
 - Smanjiti negativne utjecaje na okoliš;
 - Osigurati “fer nadmetanje” na zajedničkom tržištu (←tradicionalno značajni poticaj za svu brigu o okolišu u EU ...)
2. Povećati **EKO-EFIKASNOST** (energija, resursi) na sve poznate načine (EMS, BAT, ...)
3. Unapređenje **COST-EFFECTIVENESSA POSTOJEĆIH POLITIKA**, rezanje administrativnih troškova i oslobađanje sredstava za konkretne mjere
4. Unapređenje **EKO-INOVATIVNOSTI** i konkurentnosti / kompetitivnosti MSP

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

“Malo, čisto i kompetitivno”: teme / skupovi aktivnosti (1/2)

1. Unapređenje regulative, da se izbjegne nekorisni trošak i usmjere sredstva u bitno (vrlo aktualno za RH ...)
 - Jasnoća, manje papira, dokidanje redundancije, uvažavanje savjeta onih koji koriste legislativu (provode i/ili nadziru),
2. Troškovno dostupni, robusni i učinkoviti, dobro prilagođeni EMS
 - Poticanje korištenja EMAS-a od MSP-ova združenih u regionalne ili sektorske klastere; prilagodba EMAS za MSP → npr. **EMAS-Easy**; populariziranje EMAS-a i EMS-a općenito ...
3. Osigurana financijska pomoć za javne programe pomoći MSP za održiviju proizvodnju
 - Poticanje ulaganja u R&D za Eko-inovacije / BAT; raspoloživa sredstva u nizu EU fondova (od LIFE+, Cohesion, Regional Development, Social, do Joint European Resources for Micro to Medium Enterprise, Competitiveness and Innovation framework Programme, ...)

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

***“Malo, čisto i kompetitivno”*: teme / skupovi aktivnosti (2/2)**

4. Jačanje lokalne / lako dostupne ekspertize za pitanja okoliša / dokidanje nedostatka informiranosti / znanja / vještina
 - Jačanje kapaciteta unutar institucija koje se inače bave davanjem savjetodavne podrške MSP (HGK, HOK, CZP, ŽRA, ...); proaktivni rad s MSP – seminari, radionice, pilot programi, ciljana informacija, ... na aktualne teme ...
5. Unaprijeđena komunikacija: prisutnija, bolje ciljana, pravovremena, pouzdana, ...
 - Osigurana lako dostupna, lako čitljiva “kuharica” za “bavljenje okolišem za MSP” / npr. operativne korak-po-korak smjernice za energetske potrošnju, otpad, emisije u zrak, vodu, rukovanje kemikalijama,

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

“Malo, čisto i kompetitivno”: zaključci iz postojećih iskustava (1/3)

- 6 osnovnih vrsta programa:
 - Pasivni informativni i savjetodavni alati (web stranice, kampanje, ...)
 - Aktivna / direktna potpora i savjet (*help desk*, davanje savjeta na terenu, ...)
 - Treninzi
 - Umrežavanje (npr. kroz uvođenje upravljanja okolišem na klusterskoj razini)
 - Proizvodni i tržišni poticaji
 - Dobrovoljne sheme
- Motivacija MSP za uključivanje u program uglavnom “neokolišna”! Npr. izvjesna ušteda (energije i dr. resursa), mogućnost stvaranja poslovnih kontakata, i sl.
- Javne institucije su najbolje za programe jednosmjernog informiranje i sl. Za programe “direktna potpora na terenu” učinkovitije su privatne organizacije (ili neka kombinacija)

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

“Malo, čisto i kompetitivno”: zaključci iz postojećih iskustava (2/3)

- Najprikladnija je regionalna razina, jer je dovoljno blizu terenu, da bude regionalno specifična, radi sa stvarnim mrežama MSP-a, i sl. Neke manje specifične aktivnosti ima smisla radi uštede raditi na nacionalnoj razini.
- Pasivna informacija dovoljna je za obavijestiti o nečem relevantnom, no za učinkovitu promjenu ponašanja potreban je direktniji, više terenski pristup.
- Ključni faktor je uspostava povjerenja, jer sudionici u programu “otkrivaju” svoje poslovne tajne, posebno kad se npr. radi o poštivanju okolišnih standarda i sl.
- Da bi se uspostavilo povjerenje, potakle promjene u ponašanju i konačno nešto i ostvarilo, potrebno je vrijeme. Kratki programi su često “prekratki”, a više kratkih prije kreira konfuziju i zamor, nego sinergiju i kumulativnost.
- Najčešće je potrebno neko javno financiranje (osim u slučajevima gdje se brzo ostvaruju povrat ...)

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

“Malo, čisto i kompetitivno”: zaključci iz postojećih iskustava (3/3)

- Vrlo je važno imat jaku marketinško-komunikacijsku komponentu programa!
- Građenje na postojećim “mrežama” i kroz postojeće gate-keepere (udruge, i sl.) povećava odziv i intenzitet uključenosti
- Pokretanje programa za “mrežu MSP”-a koja uključuje i velike kompanije i proizvodne lance djeluje motivirajuće jer ima dodatnu ne-okolišnu atraktivnost za MSP (uključivanje u proizvodne i nabavne lance ...)
- Prethodno rečeno vrijedi i za klastere, kao oblik umrežavanja koji posebno potiče kompetitivnost i inovativnost ...

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

“Za one koji žele znati više”: ec.europa.eu/environment/sme/index_en.htm

BIZimpact – Izobrazba u osam zakonskih područja

Zahvaljujem na pažnji!

Pitanja?

